

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 131/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ KOTVA], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Zárecký Zeman, Medená 18, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Michal Zeman, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 219/2019 z 30. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ KOTVA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČNÝ KOTVA]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 219/2019 z 30. októbra 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca domáhal proti ██████████ (ďalej len „žalovaná“) určenia neúčinnosti (odporovateľnosti) dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „dohoda o vyporiadaní BSM“ alebo „súdny zmier“), ktorá bola schválená uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 135/2010 z 20. apríla 2011.

Vo veci určenia neúčinnosti súdneho zmiereu okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 8 C 108/2014 z 9. novembra 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že dohoda o vyporiadaní BSM je voči sťažovateľovi neúčinná.

Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 7 Co 100/2016 z 25. mája 2016 (ďalej len „potvrdzujúci rozsudok“) potvrdil rozsudok okresného súdu. Proti potvrdzujúcemu rozsudku podala žalovaná dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 141/2017 z 30. augusta 2018 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) tak, že potvrdzujúci rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že odvolací súd sa nevysporiadal s argumentáciou žalovanej, čo podľa názoru najvyššieho súdu predstavovalo vadu konania v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

Krajský súd po vrátení veci najvyšším súdom rozhodol rozsudkom sp. zn. 7 Co 235/2018 z 27. februára 2019 (ďalej len „zamietajúci rozsudok“) tak, že rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu sťažovateľa zamietol.

Sťažovateľ podal proti uzneseniu najvyššieho súdu a zamietajúcemu rozsudku krajského súdu ústavnú sťažnosť 23. apríla 2019. O ústavnej sťažnosti rozhodol ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 tak, že uznesenie najvyššieho súdu vrátil na opätovné prejednanie dovolania podaného zo strany žalovanej a zamietajúci rozsudok krajského súdu zrušil.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že „*V súčasnosti po rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 1. 2020, sp. zn. I. ÚS 260/2019 teda platí, že je vec právoplatne rozhodnutá Prvostupňovým rozsudkom potvrdeným Pôvodným druhostupňovým rozsudkom (potvrdzujúci rozsudok krajského súdu, pozn.) a Najvyšší súd Slovenskej republiky bude opäť rozhodovať o dovolaní žalovanej proti Pôvodnému druhostupňovému rozsudku (potvrdzujúci rozsudok krajského súdu, pozn.), avšak zároveň platí aj Napadnuté rozhodnutie.*“.

4. Sťažovateľ uviedol, že proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom, a ako dovolací dôvod uviedol, že otázka, ktorá bola pre posúdenie veci rozhodujúca, nebola ešte v praxi najvyššieho súdu riešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Predmetom dovolania teda bolo posúdenie otázky, či je možné úspešne odporovať dohodu o vyporiadaní BSM schválenú uznesením súdu.

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol.

Na úvod argumentácie o porušení práva na spravodlivý proces sťažovateľ poukázal na nemožnosť existencie dvoch rozhodnutí najvyššieho súdu v tej istej veci, a to, že «*V súčasnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky bude zrejme v konaní o „obnovenom“ konaní o dovolaní žalovanej posudzovať zrejme rovnakú právnu otázku (druhý dovolací dôvod žalovanej) - hoci je to otázne, nakoľko sťažovateľ vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na skutočnosť, že proti Pôvodnému druhostupňovému rozsudku nie je možné podať dovolanie podľa CSP, ale len podľa pôvodného Občianskeho súdneho poriadku (nakoľko Pôvodný druhostupňový rozsudok bol vydaný dňa 25. 5. 2016, t.j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, a s poukazom na § 470 ods. 2 CSP, pod právnymi účinkami, na ktoré sa vzťahuje aj naďalej Občiansky súdny poriadok, sa rozumejú aj účinky spočívajúce v rozsahu a dôvodov podania opravným prostriedkov proti rozhodnutiam vydaných v čase účinnosti CSP), ktorý možnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie v potvrdzujúcom druhostupňovom rozhodnutí neumožňoval.*

Vzhľadom na zrušené Pôvodne rozhodnutie o dovolaní Najvyšší súd Slovenskej republiky nemal vôbec rozhodovať o právnej otázke (či je možné odporovať dohode

o vypořádání BSM schválnej súdnym zmirom) na základe mimoriadneho opravného prostriedku sťažovateľa (t.j. nemalo dôjsť k vydaniu Napadnutého rozhodnutia). O tejto právnej otázke mal Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodovať maximálne na základe dovolania žalovanej (o ktorom bude teraz Najvyšší súd Slovenskej republiky opäť rozhodovať).».

5. Vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozsudku sťažovateľ porušenie práv odôvodnil tým, že podľa jeho názoru sa „najvyšší súd nevysporiadal s viacerými argumentmi sťažovateľa majúcimi význam pre posúdenie veci“. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol: „... je potrebné rozlišovať medzi: (i) súdnym zmirom (dohodou medzi účastníkmi konania, ktorým si upravujú svoje vzájomné práva) a (ii) uznesením, ktorým sa súdny zmiar (dohoda) schvaľuje. Uznesenie, ktorým sa schvaľuje zmiar, nepredstavuje zmiar samotný. Toto uznesenie je len naplnením odkladacej podmienky jeho účinnosti a spôsobuje, že uzatvorený zmiar je exekučným titulom.

Najvyšší súd v bode 19 odôvodnenia Napadnutého rozhodnutia poukazuje na to, že nemožno odporovať súdnemu zmiaru, nakoľko sa nejedná o právny úkon, ale o súdne rozhodnutie (hoci zo žaloby a zo všetkých úkonov sťažovateľa bolo zrejmé, že sťažovateľ sa domáha odporovateľnosti zmiaru, ktorý bol schválený uznesením súdu - sťažovateľ sa nedomáhal odporovania uznesenia).

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa vôbec nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa týkajúcej sa povahy súdneho zmiaru ako právneho úkonu (podporenej aj predchádzajúcou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu) a zároveň sa aj odchyľil od rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu, čím došlo k odňatiu zákonného sudcu, nakoľko s poukazom na § 48 ods. 1 CSP mohol takto odchyľne rozhodnúť len veľký senát.“

Sťažovateľ ďalej v ústavnej sťažnosti poukázal aj na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, ktorými argumentoval v dovolaní a ktoré najvyšší súd pri svojom rozhodovaní nezohľadnil. Za úplne zmätočnú a nepreskúmateľnú považuje sťažovateľ tú časť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, v ktorej uzavrel, že sťažovateľ sa domáhal určenia neúčinnosti súdneho zmiaru, a nie dohody o vypořádání BSM. Podľa názoru sťažovateľa ide o prílišný formalizmus zo strany najvyššieho súdu, pretože z celého

konania, ako aj z odôvodnenia žaloby je jasné, že sťažovateľ požadoval určenie neúčinnosti dvojstranného právneho úkonu.

6. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom: „I. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 10. 2019, sp. zn. 2Cdo 219/2019 porušené boli.

II. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 8. 2018, sp. zn. 2Cdo 141/2017 (zrejme malo byť správne uvedené sp. zn. 2 Cdo 219/2019 z 30. októbra 2019, pozn.) sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

III. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania...“

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

15. Podstatu sťažovateľových námietok o porušení práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) tvorí argumentácia o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vo vzťahu k vyriešeniu právnej otázky nastolenej v dovolaní. Porušenie práva na zákonného sudcu aj práva na spravodlivý proces odôvodnil sťažovateľ procesnou situáciou, v ktorej bude najvyšší súd dvakrát posudzovať rovnakú právnu otázku v jednej prejednávanej veci.

16. Ústavnú sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09).

17. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na niektoré časové súvislosti prejednávanej veci.

Sťažovateľ napadol zamietajúci rozsudok krajského súdu (v poradí druhý rozsudok) a uznesenie najvyššieho súdu (uznesenie, ktorým najvyšší súd pripustil dovolanie žalovanej) na ústavnom súde ústavnou sťažnosťou 25. apríla 2019 (ďalej len „prvá ústavná sťažnosť“).

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 260/2019-9 z 11. júna 2019 (ďalej len „uznesenie o prijatí“) prijal prvú ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie. Uznesenie o prijatí bolo najvyššiemu súdu doručené 17. júna 2019 a sťažovateľovi 25. júna 2019.

Sťažovateľ po podaní prvej ústavnej sťažnosti, ešte pred jej prijatím podal proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré bolo elektronicky doručené najvyššiemu súdu 14. júna 2019. O podanom dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 13. decembra 2019. Sťažovateľ napadnutý rozsudok napadol druhou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. februára 2020, na poštovú prepravu bola ústavná sťažnosť podaná v posledný deň lehoty, teda 13. februára 2020.

Ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 zrušil uznesenie najvyššieho súdu (ktorým pripustil dovolanie žalovanej a vec vrátil krajskému súdu) aj zamietajúci rozsudok krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie najvyššiemu súdu s tým, že jeho úlohou bude opäť rozhodnúť o dovolaní žalovanej proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu (v poradí prvému). Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 20. februára 2020.

18. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ napadol ústavnou sťažnosťou rozsudok najvyššieho súdu, ktorým bol dovolaciemu prieskumu podrobený zamietajúci rozsudok krajského súdu, ktorý však bol nálezom ústavného súdu zrušený, a teda jeho právne účinky nenastali. Ústavný prieskum napadnutého rozsudku najvyššieho súdu tak po právoplatnosti nálezom ústavného súdu (ktorým bol zamietajúci rozsudok krajského súdu zrušený) s ohľadom na sťažovateľom uplatnenú argumentáciu o nedostatočnom odôvodnení stratil právnu relevanciu.

19. Skutočnú podstatu predloženej ústavnej sťažnosti vidí ústavný súd v tom, že sťažovateľovi „nevyhovuje“ právny názor na relevantné otázky, ktorý najvyšší súd prezentoval v napadnutom rozhodnutí, a sťažovateľ sa obáva, že rovnaký právny názor najvyšší súd zaujme aj pri nastávajúcom opätovnom rozhodovaní o pôvodnom dovolaní žalovanej (napokon sám sťažovateľ takúto obavu formuluje na strane 3 svojej ústavnej sťažnosti). Ústavný súd poznamenáva, že túto „právnu neistotu“ do svojho sporu vniesol

v rozhodujúcej miere sám sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, keď podal proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu prvú ústavnú sťažnosť a následne aj dovolanie (o tejto skutočnosti sťažovateľ v konaní o prvej ústavnej sťažnosti pomlčal).

20. Z dôvodov uvedených v bodoch 18 a 19 ústavný súd nehodlá preskúmať napadnuté rozhodnutie. Žiada sa ale dodať, že ani prípadný úspech sťažovateľa v konaní o jeho druhej ústavnej sťažnosti by neznamenal nemožnosť najvyššieho súdu zotrvať na svojom právnom názore.

21. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označených práv, dospel k záveru, že je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená, a preto ju z tohto dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu